

Veidojot novadpētniecības kolekciju, vispirms apzināmi tie novadpētniecības materiāli, kas jau ir bibliotēkas krājumā. Ikviens bibliotēkas krājuma jaunieguvums izvērtējams novadpētniecības krājuma komplektēšanas aspektā. Lielākās bibliotēkās novadpētniecības bibliotekāram jāveido sadarbība ar komplektēšanas nodaļu, piemēram, iesniedzot novadpētniecības krājumam nepieciešamo vietu, autoru un priekšmetu sarakstus. Līdztekus darbam ar jaunieguvumiem turpināma arī esošā bibliotēkas krājuma pārlūkošana, lai identificētu vēl neapzinātos novadpētniecības materiālus.

Krājuma attīstības politikā nosakāms, kādi būs novadpētniecības krājuma komplektēšanas avoti jeb novadpētniecības materiālu iegūšanas veidi:

- **Pirkumi.**

Papildus tradicionālajām bibliotēkas materiālu iegādes vietām (izdevniecības, grāmatu bāzes, grāmatnīcas) iesakāms apmeklēt arī antikvariātus, lietoto grāmatu un izsoļu tīmekļvietnes, apskatīt reto grāmatu tirdzniecības katalogus, lai iegūtu izdevumus, kas vairs nav tirdzniecībā.

- **Abonēšana.**

Abonējami pirmkārt vietējie un reģionālie laikraksti, tāpat arī citi periodiski izdevumi, kā arī laikrakstu publikāciju datubāzes, piemēram, Lursoft laikrakstu bibliotēka.

- **Materiālu reproducēšana** (kopiju izgatavošana ar jebkuriem līdzekļiem, piemēram, fotokopēšana, skenēšana)¹ **no dažādiem informācijas resursiem (grāmatām, avīzēm, žurnāliem, interneta vietnēm, datubāzēm, reģistriem u. c.) un saglabāšana izdrukas veidā vai elektroniskā formā.**
- **Materiālu un to fizisko vai digitālo kopiju ieguve no citām institūcijām vai privātpersonām (vai informācijas par citu institūciju krājumos esošajiem materiāliem iegūšana).**

Materiāli par novadu un novadniekiem ir izklaidēti daudzās vietās: arhīvos, muzejos, bibliotēkās, akadēmiskajās iestādēs, pieminekļu reģistros, zinātniskajās institūcijās, privātpersonu arhīvos u. c. gan vietējā, gan reģionālā, gan valsts līmenī, kā arī ārvalstīs. Tādēļ novadpētniecības bibliotekāram ir svarīgi pārzināt citu institūciju novadpētniecības krājumus un funkcijas. Lai tos nedublētu, bibliotēkai ne vienmēr nepieciešams iegūt kopijas, pietiek ar informāciju par konkrētu novadpētniecības materiālu atrašanās vietu un piekļuves iespējām. Apsverama apmaiņa ar novadpētniecības materiāliem. Daudzas Latvijas bibliotēkas arī slēdz līgumus ar vietējo radio, TV, vietējo un reģionālo mediju izdevējiem, kā arī iegādājas kopijas no Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīva, Latvijas Televīzijas.

Īpaši nozīmīga ir vietējās pašvaldības, vietējo kultūras, izglītības, sabiedrisko, sociālo, politisko organizāciju, institūciju un uzņēmumu izdoto materiālu apzināšana un ieguve.²

¹ Reprogrāfisko reproducēšanu definē Autortiesību likuma 1. panta 18. punkts: “reprogrāfiskā reproducēšana – darba faksimileksemplāru izgatavošana ar jebkura līdzekļa palīdzību fotokopēšanas ceļā, izņemot iespiešanu. Par reprogrāfisku reproducēšanu uzskatāma arī skenēšana vai faksimileksemplāru izgatavošana fotokopēšanas ceļā palielinātā vai samazinātā mērogā”.

² Local studies libraries : Library Association guidelines for local studies provision in public libraries / Library Association Local Studies Group ; working group: Patrick Baird ... [et al.] ; ed. by Don Martin. 2nd ed. London : Library Association, 2002. p. 26. ISBN 1856042774.

Daudz unikālu materiālu var atklāt, apzinot privātkolekcijas (vietējo novadpētnieku, dzimtu pētnieku, kolekcionāru, arī vietējo iedzīvotāju ģimenes arhīvus). Piemēram, dzimtu pētnieku arhīvos atrodami novada dzimtu ciltskoki, dzimtu apraksti, dzīvesstāstu skaņu ieraksti u. c. dokumenti. Jāņem gan vērā, ka publicēt ziņas par privātkolekciju materiāliem drīkst tikai ar īpašnieka atļauju. Nereti problemātiski ir arī nodrošināt šo materiālu pieejamību.

- **Dāvinājumi. Novēlējumi. Ziedojumi.**

Bibliotēku novadpētniecības kolekciju veidošanā aktīvi iesaistāma sabiedrība. Bibliotēkai jārada un jā piedāvā iespējas sabiedrībai dāvināt un ziedot novadpētniecības materiālus. Lai uzrunātu un informētu potenciālos dāvinātājus, bibliotēka vietējā presē, sociālo tīklu vietnēs un savā tīmekļa vietnē var publicēt aicinājumu dāvināt. Bieži vien no iedzīvotāju informētības par bibliotēku kā novadpētniecības materiālu glabātuvu un viņu iesaistes atkarīga daudzu vērtīgu vēsturisko liecību saglabāšana un kultūras mantojuma pasargāšana no bojāejas.

Iedzīvotāju iesaistīšanās var būt kampaņveida – piemēram, kādas akcijas ietvaros, kad tiek izsludināta dokumentu vākšana par kādu laikposmu, vietu, notikumu vai izstādes veidošanu, kā arī pastāvīga, piemēram, veidojot novada hroniku.

Ļoti bieži vietējie autori vēlas dāvināt savus darbus bibliotēkai, savukārt bibliotēka pretī var sniegt reklāmu un publicitāti, piemēram, ievietojot darbu savā tīmekļvietnē kā jaunieguvumu, organizējot atvēršanas pasākumu bibliotēkā, autogrāfu vakaru. Bieži vien bibliotēkas saņem dāvinājumu kā pateicību par ieguldījumu novadpētnieciska darba tapšanā.

Vietējie novadpētnieki, dzimtu vēstures pētnieki un citi novada tematikas pētnieki aktīvi rosināmi iesniegt bibliotēkai savus pētījumus (vai to kopijas).

Dāvināto, ziedoto vai novēlēto materiālu pieņemšanai bibliotēkas krājumā jānoformē rakstisks dokuments (dāvinājuma līgums³ vai vienošanās ar novadpētniecības materiālu īpašnieku par materiāla iekļaušanu bibliotēkas krājumā, glabāšanu, izmantošanu un publiskošanu (piemēram, vai tiek dota atļauja materiālus digitalizēt un ievietot tīmekļa resursos). Parasti bibliotēkās tiek izmantota iepriekš sagatavota standarta vienošanās veidlapa. Ja materiālu dāvinātājam ir citas prasības, piemēram, īpaši privātuma nosacījumi konfidencialiem materiāliem vai citi ierobežojumi, standarta veidlapu piemēro konkrētajam gadījumam, papildinot vai veicot citas nepieciešamās izmaiņas.

§ 2020. gada augustā Ventspils bibliotēka saņēma dāvinājumu no leģendārā, savulaik daudzu ventspilnieku iecienītā dispu kluba “Autogrāfs” izveidotājas un ilggadējās vadītājas Aijas Bumbieres – 11 kluba “Autogrāfs” viesu grāmatas. Disputu klubs “Autogrāfs” veidojās 1988. gadā Ventspils Vides aizsardzības kluba paspārnē un Aijas Bumbieres vadībā. Klubs aktīvi darbojās Ventspilī 20 gadus – līdz 2008. gadam. Šo gadu laikā pavisam notikuši 634 “Autogrāfa” pasākumi par dažādām ar kultūru saistītām tēmām. Tās ir bijušas gan tikšanās ar sabiedrībā populāriem literātiem, ārstiem, mācītājiem un daudzu citu profesiju pārstāvjiem, gan dispu, ekskursijas un humora vakari. Kluba “Autogrāfs” grāmatās rodama bagātīga informācija par katra “Autogrāfa” pasākuma tēmu un dalībniekiem, lasāmi uzaicināto viesu un apmeklētāju ieraksti. Dāvinājums ir nozīmīga Ventspils kultūras dzīves un laikmeta liecība par periodu no 1988. līdz 2008. gadam, pilsētas kultūras dzīvi un spilgtām personībām. Reizē ar šo dāvinājumu bibliotēka saņēma arī Arvīda Ventas, Kociņ’ Ancs un Guntas Ledājas dzejoļus, dzejnieces Janas Mores veltījumus “Autogrāfam”, Ventspilī pazīstamā ārsta Andreja Eizāna prozu, dzeju un ilustrācijas, Aijas Bumbieres apkopotos dzejoļus, kuru autori Otrā pasaules kara laikā izceļoja

³ IFLA. *Dāvinājumi bibliotēkas krājumā : vadlīnijas bibliotēkām* / tulkojums latviešu valodā: Ilze Lakstīgala; International Federation of Library Associations and Institutions [tiešsaiste]. [Rīga] : [Latvijas Nacionālā bibliotēka], [2019]. 19.-20.; 21.-22. lpp. Skatīts 30.09.2021. Pieejams: <https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/hq/publications/professional-report/112-lv.pdf>

uz Zviedriju caur Ventspili, "Autogrāfa" humora vakaru apbalvojumu kopijas, kā arī preses izdevumos un informatīvajos izdevumos publicētus materiālus par "Autogrāfu". (Lithens, Kārlis. Bibliotēka saņem dāvinājumā "Autogrāfa" grāmatas. [tiešsaiste]. *Ventspils bibliotēka*. Skatīts 6.10.2021. Pieejams: <http://biblioteka.ventspils.lv/biblioteka-sanem-davinajuma-autografa-gramatas/>)

- **Novadpētniecības ekspedīcijas.**

Novadpētniecības ekspedīcijās iespējams iegūt vērtīgu papildinājumu novadpētniecības krājumam, kā arī ierakstīt intervijas, atmiņas, iegūt dzimtas stāstus, apzināt apvidvārdus, bijušo muižu vietas, senās mājvietas, dižkokus un citus objektus, veikt to fotofiksācijas.

- **Novadpētniecības akcijas, konkursi, projekti.**

Šādu aktivitāšu mērķauditorija var būt gan lasītāji, gan vietējie iedzīvotāji, gan arī novada kultūras iestādes. Tās rosina dalībniekus pārskatīt savus arhīvus un iesniegt novadpētniecības materiālus, izzināt un dokumentēt novada tradīcijas, veikt pētniecību, radīt novadpētnieciskus darbus. Piemēram, bibliotēka var organizēt novada atspoguļojumam veltītu fotokonkursu, izsludināt stāstu vākšanu par dažādiem tematiem.

Latvijas reģionu galvenās un novadu centrālās bibliotēkas organizē novadpētniecības konkursus novada bibliotēkām ar mērķi motivēt sakārtot un aktivizēt novadpētniecības darbu, veidot sadarbību, radīt jaunus resursus.

8 Valmieras bibliotēka 2020. gadā ar mērķi rosināt apzināt, izpētīt un apkopot sava pagasta vai pilsētas bibliotēku darbības vēsturi dažādos laika periodos izsludināja novadpētniecības konkursu Valmieras apkaimes pagastu bibliotēkām "Manas bibliotēkas vēstures lappuses". Konkursā piedalījās 15 pagastu un 2 pilsētu bibliotēkas. Tika apzinātas 110 fotogrāfijas, sagatavoti 18 apjomīgi materiāli par pilsētu, pagastu, biedrību bibliotēku darbību, apzināti bibliotēku darbinieki, izpētītas atsevišķu darbinieku biogrāfijas. Tika pētīti gan elektroniskie resursi, gan arī iesaistīti vietējās kopienas iedzīvotāji, skatīti privātpersonu fotoalbumi. Sagatavotais materiāls pieejams Valmieras bibliotēkas Novadpētniecības platformā: <http://www.biblioteka.valmiera.lv/lv/novadpetnieciba/novadpetniecibas-konkursi/novadpetniecibas-konkurss-2020-manas-bibliotekas-vestures>. (Valmieras bibliotēkas gada teksta pārskats par darbu 2020. gadā [tiešsaiste]. Skatīts 7.10.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901879.html>; 44. lpp.)

- **Sīkiespieddarbu vākšana.**

- **Likvidēto skolu, skolu muzeju, novadpētniecības muzeju u. c. institūciju materiālu pārņemšana.**

- **Notikumu dokumentēšana novada vēstures veidošanai.**

Ne vienmēr vietējas nozīmes norises tiek atspoguļotas publicētajos avotos. Par daudziem notikumiem nav arī dokumentālas informācijas vai tās ir ļoti maz. Tādējādi bibliotēku novadpētniecības krājumos rodas *baltie plankumi* jeb norises vai periodi, par kuriem nav informācijas vai arī tā nav ticama, jo laikmetu un varas griežos ir tikusi slēpta vai sagrozīta (piemēram, par Aizsargu organizāciju, represijām).

Tādēļ bieži vien aktualizējas nepieciešamība dokumentēt nozīmīgas tagadnes vai nesenās pagātnes norises novadā, lai saglabātu liecības par tām nākotnei. Tas nozīmē, ka bibliotēkas pašas iesaistās novadpētnieciska satura radīšanā par nozīmīgām norisēm novadā vai pat veido sava novada jeb savas kopienas hroniku — fiksē un saglabā vietējās sociālās, ekonomiskās, kultūras u. c. aktivitātes, notikumus un sasniegumus. Tā var būt vietu, pasākumu un aktivitāšu fotografēšana un filmēšana, apskatu, notikumu hroniku rakstīšana, mutvārdu intervijas u. tml. Dokumentējama arī bibliotēkas dzīve, piemēram, veicot bibliotēkas pasākumu fotografēšanu vai filmēšanu.

Šādu apjomīgu darbu kvalitatīvi veikt nav bibliotekāra viena paša spēkos, tādēļ ir svarīgi iesaistīt sabiedrību. Sabiedrība aicināma veikt novada dzīves dokumentēšanu attēlu, fotogrāfiju, video vai rakstīta teksta veidā un iesniegt glabāšanai bibliotēkā. Iedzīvotāji var iesaistīties arī, palīdzot atpazīt personas un vietas, noskaidrot faktus, t. i., sniedzot savu ieguldījumu metadatu veidošanā. Nedrīkst aizmirst, ka arī ikvienam iedzīvotāju iesniegtajam materiālam nepieciešami metadati: attēloto cilvēku uzskaitījums, radīšanas laiks, vieta, autors u. t. t.

Bibliotēka plaši popularizējama kā vieta, kur tiek apkopotas un glabātas liecības par šīs kopienas dzīvi, lai to zinātu ikviens, kurš piedzīvo reportiera veiksmi – atrodas īstajā vietā īstajā laikā – vai arī piedalās kādā nozīmīgā notikumā.

Lai izvairītos no maznozīmīgas vai nekvalitatīvas informācijas, iedzīvotāju iesniegtajiem materiāliem, iespējams, būs jāpiemēro kvalitātes kontrole.

♣ Latvijas bibliotēkas aktīvi iesaistās vietējo pašvaldību (novada, pagasta) informatīvo izdevumu veidošanā vai ir šo izdevumu izdevējas. Arī tā ir notikumu dokumentēšana, jo tiek atspoguļoti nozīmīgākie notikumi un aktualitātes novada dzīvē.

♣ Lutriņu pagasta bibliotēkas lietotājiem ir pieejami 367 videodiski, kuros glabājas visa svarīgākā informācija par notikumiem pagastā no 2006. gada. Diski ir sistematizēti, kartotēkā izveidots apraksts. 2020. gadā izveidoti 33 DVD apraksti un pievienoti elektroniskajam kopkatalogam. (Saldus pilsētas bibliotēkas pārskats par Saldus un Brocēnu novadu bibliotēku darbu 2020. gadā [tiešsaiste]. Skatīts 25.09.2021. Saldus, 2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901874.html>; 51. lpp.)

- **Jaunu novadpētniecības materiālu izveide.**

Bibliotēkas arvien vairāk pievēršas jauna novadpētnieciska satura radīšanai. Tajās top jauni novadpētniecības resursi, sākot ar nelieliem bukletiem, lapiņām, faktu lapām (piemēram, “Ielu un vietu vārdi”, “Apskates vietas novadā”), ceļvežiem (piemēram, “Pagasta/Novada/Reģiona interneta resursu ceļvedis”, kartēm (piemēram, “Represēto cilvēku māju karte”), audiovizuālām prezentācijām un noslēdzot ar publikācijām (preses izdevumos, gadagrāmatās, rakstu krājumos, interneta medijos u. c.), bibliotēku izdotiem novadpētnieciskiem izdevumiem gan iespiestā, gan elektroniskā formā (bibliogrāfiskie rādītāji, dzejoļu, stāstu, rakstu krājumi, novadnieku pētījumu publicējumi, kalendāri, gadagrāmatas, fotoalbumi, krāsojamās grāmatas, nozīmīgu izdevumu reprinti u. c.), videomateriāliem, filmām, bibliotēku veidotām datubāzēm un digitālajām kolekcijām (piemēram, novadnieku enciklopēdijas, tematiskas digitālās kolekcijas u. t. t.). Autori un sastādītāji var būt gan paši bibliotekāri, gan bibliotekāru uzrunāti, rosināti un piesaistīti novadpētnieki, vēstures pētnieki, žurnālisti u. c. Latvijā bibliotēku izdevējdarbība novadpētniecības laukā kļūst arvien plašāka gan, pateicoties pašvaldību izpratnei par šādu izdevumu izdošanas svarīgumu (un to, ka šādiem izdevumiem ir grūti piesaistīt komerciālu izdevēju interesi, īpaši vietās ar zemu populāciju), gan piesaistot projektu finansējumu. Nereti tieši bibliotekāru interese un pamudinājums, kā arī līdzdalība izdevuma sagatavošanā izdošanai palīdz ieraudzīt dienasgaismu kādam nozīmīgam manuskriptam un vērtīgiem dokumentiem, kas citādi tā arī paliktu vien kādā privātā arhīvā.

♣ 2020. gadā Jelgavas pilsētas bibliotēkā, sadarbojoties ar jelgavnieku, psihiatru, Jelgavas Latviešu biedrības vadītāju no 1999. līdz 2018. gadam Paulu Rēveli, izdots e-izdevums “Mans kāpums” (<http://www.jelgavasbiblioteka.lv/piedavajam/jaunumi/jelgavas-sv-trisvienibas-baznicas-tornis-mans-kapums-publicetas-dr-paula-revela-atminas-par-jelgavas-sv-trisvienibas-baznicas-torna-atjaunosanu-1099/>) – Pauļa Rēveļa atmiņas par Jelgavas Sv. Trīsvienības baznīcas torņa atjaunošanu, apkopojot vērtīgas liecības – fotogrāfijas, dokumentu kopijas par tā laika notikumiem – Atmodu, Latvijas Tautas frontes Jelgavas nodaļas dibināšanu, pilsētas pirmskara simbolu atjaunošanu. (Jelgavas pilsētas bibliotēku gada pārskats 2020 [tiešsaiste]. Skatīts 25.09.2021. Jelgavas pilsētas bibliotēka, 2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901706.html>; 59. lpp.)

☞ 2020. gadā Preiļu Galvenā bibliotēka izdevusi divas grāmatas – skolēnu patriotiskās dzejas konkursam iesūtīto darbu izlasi “Latvija, cik daudz Tev vēlos teikt!” un bibliotēkas 90 gadu jubilejas izdevumu “Preiļu Galvenā bibliotēka paver ceļu iedzīvotāju iespējām piekļūt informācijai”. Bibliotēkas tīmekļvietnes sadaļas “Par mums” apakšsadaļā “Izdevējdarbība” (<https://fliphtml5.com/bookcase/fifhu>) sniegta pieeja arī citiem bibliotēkas izdotajiem elektroniskajiem izdevumiem: Preiļu novada autoru literārajam kopkrājumam “Sirdsbalsis” (2011.), Preiļu reģiona bibliotekāru stāstiem “Stāsti iz bibliotekāru dzīves” (2015.) u. c. (Preiļu Galvenā bibliotēka. Darba pārskats par 2020. gadu [tiešsaiste]. Skatīts 25.09.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901868.html>; 25. lpp.)

☞ Smiltenes novada bibliotēkai sadarbojoties ar Smiltenes novada muzeja darbiniekiem, vēstures pētniekiem, novadpētniecības entuziastiem un kolekcionāriem, izveidots pilsētas simtgadei veltīts apjomīgs Smiltenes svarīgāko notikumu apkopojums – izdevums “100 notikumi Smiltenes vēsturē” (https://smiltenesnovads.lv/pdf_100-notikumi-smiltenes-vesture/). (Valkas, Smiltenes un Strenču novada publisko bibliotēku darba pārskats par 2020. gadu [tiešsaiste]. Skatīts 25.09.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901878.html>; 87.-88. lpp.)

☞ Ūziņu bibliotēkas vadītāja Gunita Kulmane sastādīja izdošanai grāmatā Leonarda Šulmaņa atmiņu stāstu “Šulmaņu dzimtas hronika”. Piesaistot vietējo lauksaimnieku finansiālo atbalstu, 2020. gadā grāmata iznāca apgāda “Jumava” sērijā “Dzimtas romāni”. Šulmaņi bija ievērojama, izglītota un valdību novērtēta dzimta, kura 1944. gadā emigrēja uz Kanādu un novadā vairs neturpinās. Grāmatā stāstīts par zemnieku dzīvi, darbiem, notikumiem un ļaudīm apkārtnē pirms 100 un teju 200 gadiem. Informāciju un fotogrāfijas par Ūziņiem un apkārtni G. Kulmane meklēja dažādās Latvijas vietās, dodoties vairākās ekspedīcijās un izpētes braucienos. G. Kulmane: “Es grāmatu neuztveru kā vienas dzimtas hroniku, nē, tā ir izcila aizgājušā laikmeta liecība par mūsu senču dzīvi un apkārtni pirms simts un teju divsimt gadiem.” Pēc grāmatas prezentācijas tika organizēta ekspedīcija pa Šulmaņu dzimtas grāmatā minētajām Platones, Lielplatonēs un Ūziņu vietām. (Jelgavas reģiona bibliotēku darba pārskats 2020 [tiešsaiste]. Skatīts 25.09.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901707.html>; 36., 47.-49. lpp.)

☞ Viesītes novada Viesītes bibliotēka sadarbībā ar izdevniecību “Domu pērles” 2020. gadā izdeva dzejas kopkrājumu “Mēs neesam VIESI TE”. Tajā apkopots 12 vietējo dzejnieku radošais veikums. Finansējums izdevuma sagatavošanai un izdošanai iegūts pašvaldības vietējo projektu konkursā, kurā Viesītes bibliotēkas darbinieces un skolas bibliotekāre, kā arī 2 vietējās dzejnieces projektu pieteica kā “vietējā iedzīvotāju iniciatīvu grupu”. Projekta uzdevums: apzināt novada dzejnieku jaunāko un nepublicēto radošo devumu, sakārtot un izdot to krājumā, ilustrējot ar vietējo mākslinieku – Viesītes Mākslas un mūzikas skolas audzēkņu – zīmējumiem ar Viesītes novada ainavām. Arī vāku noformējumā izmantoti vietējo iedzīvotāju foto. Kopkrājums veicina novada atpazīstamību un saglabā radošo veikumu nākamajām paaudzēm. (Pārskats par Jēkabpils reģiona un Neretas novada bibliotēku darbību 2020. gadā [tiešsaiste]. Skatīts 25.09.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901515.html>; 49.-50. lpp.)

☞ 2017. gadā, rīkojot Latvijas Bibliotekāru biedrības Latgales nodaļas konferenci, radās ideja apkopot Latgales novadu sētās sen aizmirstās un ikdienā lietotās ēdienu receptes. Krāslavas novada Centrālā bibliotēka paveica lielo recepšu apkopošanas darbu, un sadarbībā ar Latvijas bibliotekāru biedrību, Kulinārā mantojuma centru, Tūrisma informācijas centru 2020. gadā tika izdota “Latgales pavārgrāmata” (https://kraslava.lv/fileadmin/user_upload/Latgales_pavargramata_e-versija.pdf). Receptu krājumā ir apkopotas 227 receptes, kuras iesniedza 76 cilvēki no visas Latgales. Grāmata sastāv no 2 daļām. 1. daļā apkopotas Latgales kulinārā mantojuma ēdienu un dzērienu tradicionālās receptes, bet 2. daļā – Krāslavas novada 5 pamattautību (latviešu, krievu, baltkrievu, poļu un ebreju), kas vēsturiski dzīvojušas šajā novadā, tradicionālo ēdienu un dzērienu receptes. Pirms ievietošanas pavārgrāmatā ēdieni tika pagatavoti un nofotografēti. (Krāslavas reģiona publisko bibliotēku pārskats par 2020. gadu [tiešsaiste]. Skatīts 25.09.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901729.html>; 6., 45. lpp.)

☞ Aulejas pagastā 2020. gadā jau sesto gadu pēc kārtas tiek izdots kalendārs, kuru sagatavo bibliotēkas vadītāja Zinaīda Pikmane. Kalendāra veidošanai tiek izmantotas fotogrāfijas, kuras iesūta novadnieki, gan arī no bibliotēkas un tautas nama fotoarhīva. Kalendārs Aulejas iedzīvotāju vidū ir ļoti pieprasīts un populārs, par ko liecina arī tas, ka fotogrāfijas 2021. gada kalendāram iesūtījuši jau 28 cilvēki, turklāt jaunā kalendāra tapšanā iesaistījušies arī pagasta makšķernieki un mednieki. Piedalīšanās kopējā

kalendāra veidošanā ir aizraujoša, kopienu saliedējoša. (Krāslavas reģiona publisko bibliotēku pārskats par 2020. gadu [tiešsaiste]. Skatīts 25.09.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901729.html>; 49., 79. lpp.)

☞ 2020. gadā izdoto Rucavas vēstures grāmatu “Ar Rucavas vārdu – lapu pa lapai. Ieskats Rucavas vēsturē” iesāka rakstīt novadpētnieks, pedagogs, vēsturnieks, ICCF starptautiskais meistars (1998) šahā Ģedimins Salmiņš. Viņa darbu pabeidza Rucavas pagasta bibliotēkas vadītāja Gunta Timbra, kuru 2008. gadā Ģ. Salmiņš pieaicināja par līdzautori (novadnieks aizgāja mūžībā 2012. gadā). Rucavas vēstures grāmata aptver periodu no vissenākajiem laikiem līdz 20. gadsimta beigām. Tās tapšanā izmantoti gan vēstures avoti, gan pierakstītas laikabiedru atmiņas. (Liepājas reģiona bibliotēku 2020. gada pārskats [tiešsaiste]. Skatīts 25.09.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901734.html>; 43., 61.-63. lpp.)

☞ Ludzas pilsētas galvenā bibliotēka sadarbībā ar Latvijas Universitātes Lībiešu institūtu 2020. gadā izdeva profesora Ulda Baloža grāmatu “Ludzas igauņu valodas ābece” (“Lutsi kiele lementar”). Izdevuma nolūks: iepazīstināt ar savdabīgu un mazāk zināmu Latvijas kultūras un Latgales kultūrvēsturiskās identitātes daļu – Ludzas igauņiem un to valodu. Tas ir pētījums par Ludzas igauņu valodu, tās kādreizējiem zinātajiem un viņu apdzīvotajiem ciemiem Ludzas apkārtnē. (Ludzas pilsētas galvenās bibliotēkas un Ludzas reģiona bibliotēku darba teksta pārskats par 2020. gadu [tiešsaiste]. Skatīts 25.09.2021. Ludza, 2020. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901821.html>; 80., 124.-125. lpp.)

☞ Salaspils novada bibliotēkā par godu dzejnieka Knuta Skujenieka literāri muzikālā pasākuma “Knuta diena” 20 gadu pastāvēšanas gadadienai 2020. gadā tapusi informatīva īsfilma “Knuta diena. Retrospekcija 2000–2020”. Pirms filmas tapšanas uzfilmēti 6 videosīžeti ar kultūras nama “Enerģētīķis” darbinieku atmiņām “Knuta dienu” veidošanā. Apkopoti vērtīgi materiāli: afišas, ielūgumi, fotogrāfijas, vietējā laikraksta “Salaspils Vēstis” raksti un videomateriāli no pasākumiem 20 gadu garumā. Veidojot filmas stāstu, ierunāti 12 balss ieraksti. Filma veidota, izmantojot programmas “Microsoft Power Point” un “Windows Movie Maker”. Audio ieraksti apstrādāti, izmantojot atvērtā koda programmu “Audicity”. Veidojot īsfilmu, bibliotēkas krājums tika papildināts ar 120 skenētiem attēliem, radīti 6 video sīžeti un 2 videofilmas: “Knuta diena 2012” un “Knuta diena 2014”. (Pierīgas reģiona bibliotēku 2020. gada darba pārskats [tiešsaiste]. Skatīts 25.09.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901824.html>; 23., 28.-29. lpp.)

☞ Rīgas Centrālajā bibliotēkā 2020. gadā izdota “Rīgas Centrālās bibliotēkas bibliotekāru atmiņu grāmata”, kurā apkopoti 43 esošo un bijušo Rīgas Centrālās bibliotēkas darbinieku atmiņu stāsti par bibliotekāra profesijas izvēli, tajā pavadīto laiku, satiktajiem cilvēkiem, paveikto, sajusto un sasniegto. Līdzās stāstiem, grāmatā publicētas arī fotogrāfijas un vērtīgākie dokumenti no bibliotēku novadpētniecības materiālu krājumiem. Grāmata sniedz ieskatu bibliotēku nozares vēsturē, tā ir liecība par bibliotēkas nozarē strādājošajiem profesionāļiem no 20. gadsimta sākuma līdz 21. gadsimta sākumam Rīgā, lielākajā publisko bibliotēku tīklā Latvijā. (Iznākusi “Bibliotekāru atmiņu grāmata” [tiešsaiste] *Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments*. 2020. gada 20. janvāris. Skatīts 25.04.2022. Pieejams: https://kultura.riga.lv/lv/kultura?target=news_item&news_item=iznakusi-bibliotekaru-atminu-gramata-4353)

☞ Nīgrandes pagasta Kalnu bibliotēkā 2020. gadā no bibliotēkas novadpētniecības materiāliem – 7 intervijām ar bijušā kolhoza “Jaunais komunārs” priekšsēdētāju Jāni Blūmu – izveidota filma “Solī” 6 daļās. (Saldus pilsētas bibliotēkas pārskats par Saldus un Brocēnu novadu bibliotēku darbu 2020. gadā [tiešsaiste]. Skatīts 25.09.2021. Saldus, 2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901874.html>; 57. lpp.)

☞ Ventspils bibliotēkā bibliotēkas vēstures izpētes darbs ir vainagojies ar videomateriālu “Ventspils bibliotēkas vēsture”. Pirmās divas daļas publicētas Ventspils bibliotēkas tīmekļa vietnes sadaļā “Novadpētniecība”:

Ventspils bibliotēkas vēsture 1.daļa (1919-1940) (<http://biblioteka.ventspils.lv/ventspils-bibliotekas-vesture-1-dala-1919-1940/>)

Ventspils bibliotēkas vēsture 2.daļa (1940-1989) (<http://biblioteka.ventspils.lv/ventspils-bibliotekas-vesture-2-dala-1940-1989/>)

2020.gadā sākts darbs pie videomateriāla “Ventspils bibliotēkas vēsture” trešās daļas, kurā tiks atspoguļota bibliotēkas darbība laika posmā no 1990.gada līdz mūsdienām. (Ventspils reģiona bibliotēku 2019. un 2020. gada darba pārskati. Skatīts 16.09.2020. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/71090.html>).

Tā kā jebkurš pētījums, arī pētnieciskie darbi par novadu parasti noslēdzas ar pētījuma rezultātu izklāstu publikāciju, grāmatu, pārskatu, ziņojumu, referātu formā, bibliotekāram ir modri jāseko pētnieku aktivitātēm, lai šie pētījumu rezultāti nokļūtu arī bibliotēkas krājumā. Nereti novada pētnieki

ir atsaucīgi piedāvājumam ievietot savu pētījumu rezultātus bibliotēkas tīmekļvietnē vai citos bibliotēkas resursos.

¶ Limbažu Galvenās bibliotēkas tīmekļa vietnes novadpētniecības sadaļā 2020. gadā tika ievietota novadnieka, kinooperatora Jura Bebriša e – grāmata (PDF formātā) “Limbažu vīru dziesmas trīs gadsimtos 2”. Grāmatā apkopota vīru koru dziedāšanas vēsture Limbažos laika periodā no 1859. gada līdz 2019. gadam. Izdevumā iekļauti dokumenti, publikācijas, hronika, tradīcijas, atmiņas, viedokļi, attēli. (Limbažu Galvenās bibliotēkas pārskats par darbu 2020. gadā [tiešsaiste]. Skatīts 25.09.2021. Limbaži, 2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901735.html>; 59. lpp.)